

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ Ν. 2251/1994

Ελέανα Σανιδά

Συγγραφείς

Κωνσταντίνα Χριστοπούλου

Χριστίνα Μπιτζανάκη

Ευγένιος Ονοφρέι

25/08/2022

Ο Νόμος 2251/1994 αποτελεί το βασικό νομοθέτημα για την προστασία του Καταναλωτή. Σύμφωνα με το άρθρο 1^α υπό περίπτωση 1 του παραπάνω νομοθετήματος καταναλωτής ονομάζεται κάθε φυσικό πρόσωπο το οποίο ενεργεί για λόγους, οι οποίοι δεν εμπίπτουν στην εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή ελευθερία επαγγελματική του δραστηριότητα, όταν δηλαδή ενεργεί για προσωπικές του υποθέσεις. Επειδή, λοιπόν, το εκάστοτε άτομο βρίσκεται σε μειονεκτική θέση όταν διαπραγματεύεται για τους όρους και τις παροχές υπηρεσιών έναντι εμπόρων και εταιριών, λόγω τις δύναμής τους και της υπεροχής τους στις διαπραγματεύσεις, καθώς είναι αυτοί που παρέχουν την υπηρεσία, επειδή εκείνοι επιβάλλουν τους όρους των συμβάσεων, ήταν επιτακτική ανάγκη η θέσπιση ενός νομοθετικού πλαισίου, το οποίο να τον προστατεύει και να περιορίζει τις ελευθερίες των ισχυρών αντισυμβαλλομένων του.

Ο παραπάνω νόμος ισχύει ακόμα αλλά έχουν γίνει διάφορες προσθήκες και τροποποιήσεις. Οι σημαντικότερες από αυτές έγιναν με την ΥΑ Ζ1-891/2013, η οποία μετέφερε κατά λέξη στο σώμα του μέχρι τότε ισχύοντος Ν. 2251/1994 τις διατάξεις της Οδηγίας 2011/83/ΕΕ, τροποποιώντας μια σειρά άρθρων του, όπως τα άρθρα 3 και 4, με την εισαγωγή πολλών άρθρων αλλά και με την διυπουργική απόφαση 70330/30.6.2015, με την οποία ο Έλληνας νομοθέτης κατήργησε το άρθρο 11^α, εισάγοντας στην θέση του το θεσμό και τους φορείς της εξωδικαστικής επίλυσης καταναλωτικών διαφορών. Παράλληλα στο ίδιο διάστημα, εκδόθηκαν ποικίλα νομοθετήματα, εκτός του σώματος του Νόμου, τα οποία αφορούσαν άμεσα τους καταναλωτές, όπως ενδεικτικά ο Ν. 4438/2016 που αφορά τις συμβάσεις πίστωσης για ακίνητα, ο Κώδικας Τραπεζικής Δεοντολογίας του Ν. 4224/2013, το ΠΔ 10/2017, ο επονομαζόμενος και ως Κώδικας Καταναλωτικής Δεοντολογίας, και η ΥΑ 31619/2017, η οποία εισήγαγε τον Κώδικα Καταναλωτικής Δεοντολογίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο. Όπως γίνεται σαφές έχουν δημιουργηθεί πολλά νομοθετήματα για το τόσο περίπλοκο ζήτημα της προστασίας των καταναλωτών, καθώς οι τρόποι με τους οποίους γίνεται πλέον το εμπόριο έχουν πληθύνει σε σχέση με τους τρόπους εμπορίου τα χρόνια που εκδόθηκε το αρχικό νομοθέτημα, δηλαδή το 1994. Ωστόσο, ο εγχώριος νομοθέτης δεν

έχει καταφέρει να τα ενώσει σε ένα κατανοητό νομοθέτημα το οποίο θα ήταν και ευκολότερο να ερμηνευθεί, μετατρέποντας τον νόμο που μας απασχολεί σε ένα συνονθύλευμα διατάξεων, το οποίο δύσκολα μπορεί να εφαρμοσθεί. Παράδειγμα αυτού αποτελεί η εισαγωγή τις εξωδικαστικής επίλυσης καταναλωτικών διαφορών, με την απόφαση 70330/2015, χωρίς να ενσωματωθούν οι σχετικές διατάξεις της. Με την τροποποίηση του 2018 επανέφεραν τον θεσμό των επιτροπών φιλικού διακανονισμού, λησμονώντας ότι ήδη έχει εισαχθεί ένα σύγχρονο σύστημα εξωδικαστικής επίλυσης καταναλωτικών διαφορών. Αυτές οι συγκρούσεις διατάξεων του ίδιου Νόμου αποτελούν τρανό παράδειγμα της δυσκολίας εφαρμογής του. Πέρα όμως από αυτά τα ζητήματα θα μελετήσουμε την προστασία που προσφέρει και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που θεσμοθετεί.

Αφού η Ελλάδα ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι επόμενο μέρος του δικαίου της να αποτελείται από κοινοτικές Οδηγίες, οι οποίες έχουν ενταχθεί στα νομοθετήματα, όπως αναφέραμε και παραπάνω. Η πρώτη κοινοτική προσπάθεια έγινε το 1975 όπου συνέταξαν το πρώτο πρόγραμμα της Κοινότητας για μια Πολιτική για την προστασία και την ενημέρωση των καταναλωτών, με το οποίο καθιερώθηκαν τα βασικά δικαιώματα τους, όπως το δικαίωμα προστασίας της υγείας και της ασφάλειας, το δικαίωμα προστασίας των οικονομικών συμφερόντων, το δικαίωμα για ενημέρωση και το δικαίωμα να προσφεύγουν στην δικαιοσύνη. Τα δικαιώματα αυτά ενσωματώνονται στο ελληνικό δίκαιο στο άρθρο 1 του Ν. 2251/1994 σε ενδεικτική απαρίθμηση, η οποία αφορά: την μέριμνα για την υγεία και την ασφάλεια των καταναλωτών στα άρθρα 7 και 7^α, μέριμνα για τα οικονομικά συμφέροντα των καταναλωτών ιδίως στα άρθρα 2,3,4,,5,6,8 και 9, στην μέριμνα για την οργάνωση των καταναλωτών σε ενώσεις, η οποία θεσμοθετείται στο άρθρο 10 και τέλος το δικαίωμα των καταναλωτών σε θέματα που τους αφορούν, θεσμός που αναφέρεται κυρίως στο άρθρο 1³ του παραπάνω νόμου. Ο κύριος υπεύθυνος για την προστασία αυτών των δικαιωμάτων είναι το Κράτος, όπως γίνεται σαφές και από το άρθρο 1 παράγραφος 1 του νομοθετήματος. Η προστασία αυτή δεν αφορά μόνο τα συμφέροντα, κάτι το οποίο γινόταν δεκτό πριν από τις τελευταίες τροποποιήσεις, αλλά και τα δικαιώματα των καταναλωτών. Αυτό περαιτέρω σημαίνει ότι το κράτος έχει υποχρέωση διαμόρφωσης της

κοινωνικής του πολιτικής, ώστε όχι μόνο να μην βλάπτονται, αλλά και θετικά να προστατεύονται και να προάγονται τα συμφέροντα των καταναλωτών. Είναι δηλαδή το κράτος αρωγός των καταναλωτών, είτε με την κατάλληλη διαμόρφωση της πολιτικής του, είτε με απονομή ιδιωτικών δικαστικά επιδιώξιμων δικαιωμάτων. Από την άλλη υποχρεούται να διασφαλίζει την ευχερή και αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων αυτών, επομένως να νομοθετεί εισάγοντας προστατευτικές διατάξεις. Το άρθρο 1 ενθυμίζει συνταγματικές διατάξεις για την προστασία των πολιτών, όμως δεν ανήκει στο Σύνταγμα, επομένως δεν μπορεί να αποτελέσει την επιταγή προς τον νομοθέτη για αποτελεσματική προστασία του καταναλωτή. Δεν υπάρχει ωστόσο αμφιβολία ότι η προστασία αυτή ανήκει στο συνταγματικό αξιολογικό υπόβαθρο, αφού μάλιστα πολλές συνταγματικές διατάξεις, όπως το άρθρο 2 παρ. 1 που αφορά την προστασία της αξίας του ανθρώπου και το άρθρο 5 παρ. 1 που αφορά την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, υποστηρίζουν έμμεσα την προστασία αυτή.

Πέρα από την προστασία του κράτους έχουν θεσπισθεί και άλλοι θεσμοί για την διευκόλυνση των καταναλωτών όπως ο φιλικός διακανονισμός που αναφέρεται στο άρθρο 11 του Ν. 2251/1994, οι αρχές που διέπουν τους φορείς εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών, σύμφωνα με το άρθρο 11^α του παραπάνω νόμου, η λειτουργία του Εθνικού Συμβουλίου του Καταναλωτή και Αγοράς, στο άρθρο 12, η επιβολή κυρώσεων του άρθρου 13, και το δικαίωμα κάθε καταναλωτή ή ένωσης καταναλωτών να καταγγείλει ενώπιον της Γενικής Γραμματείας Καταναλωτή παραβάσεις του άρθρου 13β του Ν. 2251/1994.

Σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 1 του Ν. 2251/1994 σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα συστήνεται από τον οικείο Αντιπεριφερειάρχη επιτροπή φιλικού διακανονισμού για την εξώδικη επίλυση διαφορών ανάμεσα σε προμηθευτές και καταναλωτές ή ενώσεις καταναλωτών. Η παροχή δυνατότητας εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών συνιστά την τρίτη γενιά μέσων προστασίας των οικονομικά ιδιαίτερων συμφερόντων των καταναλωτών, που έπεται της ατομικής και συλλογικής τους ένδικης προστασίας. Για τις επιτροπές φιλικού διακανονισμού το Κράτος απέχει από τον έλεγχο του έργου τους και από την σύνθεση τους αλλά παρέχει τις απαραίτητες υποδομές για την λειτουργία τους. Η απόφαση των επιτροπών μπορεί να μην θεωρείται

εκτελεστός τίτλος, λόγω της έλλειψης δικαιοδοτικής κρίσης, έτσι ώστε να έχει άμεσες νομικές συνέπειες, όμως λαμβάνεται υπόψη από τα δικαστήρια για την συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων.

Στο άρθρο 12 θεσμοθετείται το Εθνικό Συμβούλιο του Καταναλωτή και της Αγοράς. Το Συμβούλιο αυτό αποτελεί γνωμοδοτικό και συμβουλευτικό όργανο του Υπουργού Οικονομίας, εκφράζοντας τις απόψεις των μελών του επί θεμάτων ανταγωνιστικής λειτουργίας της αγοράς και προστασίας των καταναλωτών και προτείνει την ψήφιση των νομοσχεδίων, αλλά και γνωμοδοτεί για όλα τα νομοσχέδια και τις ρυθμίσεις που αναφέρονται σε θέματα προστασίας τους. Το ΕΣΚΑ συνεδριάζει τουλάχιστον δύο φορές τον χρόνο, στις δε συνεδριάσεις του μπορεί να συμμετέχει ο Υπουργός Οικονομικών και Ανάπτυξης ή εκπρόσωπός του. Για τις διατάξεις του Νόμου 2251/1994 που ρυθμίζουν την λειτουργία του πρέπει να παρατηρηθεί ότι δεν βοηθάει στην ευελιξία και την αποτελεσματικότητά του ο μεγάλος αριθμός μελών που λαμβάνει μέρος στις συνεδρίες. Τα μέλη μπορούν να διπλασιάζονται κατά τις συνεδριάσεις του, καθώς συχνά συμμετέχουν σε αυτές και αναπληρωματικά μέλη, τα οποία συνήθως λαμβάνουν επίσης το λόγο για να εκφράσουν τις απόψεις τους, ενώ σύμφωνα με την παράγραφο 7 του άρθρου 12, υπάρχει δυνατότητα πρόσκλησης στις συνεδριάσεις εκπροσώπων άλλων παραγωγικών τάξεων. Αξίζει επίσης να τονιστεί ότι το ΕΣΚΑ στο προϋπάρχον δίκαιο για την προστασία του καταναλωτή του Νόμου 1961/1991 είχε την δυνατότητα να εκφράζει γνώμη για την καταχρηστικότητα των γενικών όρων συναλλαγών. Τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του πράγματι υπήρξε σημαντικό όργανο. Από τις σπουδαιότερες δραστηριότητές του θα μπορούσαν να αναφερθούν το Ψήφισμα για την εφαρμογή του Ν. 2328/1995 ώστε να απαγορευθούν οι τηλεοπτικές διαφημίσεις των «ροζ τηλεφώνων», το Ψήφισμα για τη δημιουργία Ενιαίου Φορέα Ελέγχου Τροφίμων, η παρέμβαση του στους αρμόδιους φορείς για τα γενετικά τροποποιημένα προϊόντα αλλά και με την λήψη σχετικής νομοθετικής πρωτοβουλίας όσον αφορά στα θέματα προεξόφλησης και χρέωσης μέσω πιστωτικών καρτών. Πλέον το έργο του έχει υποβαθμιστεί αρκετά.

Η διάταξη του άρθρου 13^α προστέθηκε για πρώτη φορά στον Νόμο 2251/94 με το άρθρο 17 του Ν. 3587/2007, μεταφέροντας την δυνατότητα

επιβολής διοικητικών κυρώσεων, δηλαδή προστίμου ή διακοπής της λειτουργίας της επιχείρησης, σε προμηθευτές που παραβιάζουν τις διατάξεις του εν λόγω νόμου. Με την νεότερη αναρρύθμιση με τον Νόμο 4512/2018 αντικαταστάθηκε η λέξη προμηθευτές με την φράση « προμηθευτές, πωλητές παραγωγούς ή διανομείς». Στο συγκεκριμένο άρθρο θεσπίζεται η υποχρέωση των παραγωγών να απαντούν σε καταγγελίες καταναλωτών εγγράφως ή με άλλα σταθερά μέσα, δηλαδή σύμφωνα με το άρθρο 1^ο παράγραφος 11 κάθε μέσο που επιτρέπει στον καταναλωτή ή στον προμηθευτή να αποθηκεύει πληροφορίες που απευθύνονται προσωπικά σε αυτόν κατά τρόπο προσπελάσιμο για μελλοντική πρόσβαση για επαρκές χρονικό διάστημα σε σχέση με τους σκοπούς που εξυπηρετούν οι πληροφορίες και το οποίο επιτρέπει την ακριβή αναπαραγωγή των αποθηκευμένων πληροφοριών, όπως το χαρτί, τα κλειδιά USB, τα CD-ROM, τα DVD, οι κάρτες μνήμης ή οι σκληροί δίσκοι υπολογιστών και τα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Με την παράγραφο 2 του άρθρου 13^ο θεσπίζεται η εξουσία του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης να απευθύνει σε βάρος προμηθευτών, πωλητών, παραγωγών ή διανομέων, κατά του οποίου υποβάλλεται βάσιμη καταγγελία, κάποιες κυρώσεις: η ελαφρύτερη είναι οι συστάσεις για την συμμόρφωση με τις διατάξεις του Ν. 2251/1994 εντός ορισμένης προθεσμίας και άρση της προσβολής και παράλειψής της στο μέλλον. Μια άλλη εναλλακτική είναι η επιβολή ενός προστίμου που κυμαίνεται από 1.000€ έως 1.000.000€, με πρόβλεψη διπλασιασμού του ανώτατου ορίου του προστίμου εάν έχουν εκδοθεί τρεις τέτοιες αποφάσεις και τέλος μπορεί να επιβληθεί προσωρινή διακοπή λειτουργίας της επιχείρησης για χρονικό διάστημα από τρεις μήνες έως ένα έτος σε περίπτωση που εκδοθούν σε βάρος του ίδιου προμηθευτή, πωλητή, παραγωγού ή διανομέα περισσότερες από τρεις αποφάσεις επιβολής προστίμου. Διοικητικές κυρώσεις μπορούν επίσης να επιβληθούν εάν ο προμηθευτής παραλείψει να απαντήσει σε καταγγελία καταναλωτή.

Απονέμοντας στην διοίκηση την εξουσία για λήψη διοικητικών μέτρων και για επιβολή διοικητικών κυρώσεων σε βάρος των προσώπων που τελούν παραβάσεις, ο νομοθέτης προσδίδει έντονη χροιά δημοσίου συμφέροντος παρά το γεγονός ότι ο ίδιος ο Ν. 2251/1994 παρέχει ταυτόχρονα σε κάθε μεμονωμένο καταναλωτή ένα αποτελεσματικό οπλοστάσιο μέτρων ατομικής

προστασίας ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου. Με την επιλογή αυτή ο εγχώριος νομοθέτης αναγνωρίζει ότι η προστασία των θιγόμενων προσώπων δεν αφορά μόνο στους ίδιους αλλά και στο δημόσιο συμφέρον. Άλλωστε είναι διαδεδομένη η άποψη ότι ολόκληρη η νομοθεσία προστασίας των καταναλωτών αποτελεί εξειδίκευση εκείνου του γενικού συμφέροντος, το οποίο κατατείνει στην εξισορρόπηση των ανισοτήτων που παρατηρούνται στο πεδίο της αγοράς και στην απόκρουση των απειλών που υφίστανται τα περιουσιακά και λοιπά συμφέροντα των κατά τεκμήριο πιο αδύναμων παραγόντων του μηχανισμού της αγοράς, των καταναλωτών. Η απονομή στη Διοίκηση εξουσίας προς επιβολή διοικητικών μέτρων και διοικητικών κυρώσεων δεν αποτελεί αυτονόητη επιλογή του νομοθέτη, ειδικά εάν λάβει κάποιος υπόψη ότι οι διαφορές μεταξύ καταναλωτών και προμηθευτών ανήκουν στο πεδίο του ιδιωτικού δικαίου, του οποίου η επιβολή επαφίεται κυρίως στην τακτική δικαιοσύνη. Ωστόσο η επισκόπηση αλλοδαπών έννομων τάξεων υποδεικνύει ότι το σύγχρονο δίκαιο προστασίας του καταναλωτή, ιδίως στο πεδίο των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών, δηλαδή σύμφωνα με το άρθρο 9^α παράγραφος 2 του ανωτέρου νόμου, μια πρακτική είναι αθέμιτη όταν είναι αντίθετη προς τις απαιτήσεις επαγγελματικής ευσυνειδησίας και στρεβλώνει ουσιαστικά την οικονομική συμπεριφορά του καταναλωτή, προσφεύγει σε αξιοσημείωτη έκταση στην απονομή εξουσιών προς την Διοίκηση, η οποία εκδίδει αποφάσεις που υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο. Το σύστημα αυτό φαίνεται να ακολουθεί τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζει η αλλοδαπή έννομη τάξη τα ζητήματα περιορισμού του ανταγωνισμού, καθώς οι δημόσιες αρχές, όντας εξοπλισμένες με εκτεταμένη διακριτική ευχέρεια έρευνας, συλλογή στοιχείων, σύμφωνα με το ανακριτικό σύστημα και ικανές να πραγματοποιήσουν σταθμίσεις φαίνεται να πραγματώνουν αποτελεσματικότερα τους στόχους της οικείας νομοθεσίας. Όπως συμβαίνει, λοιπόν, στο δίκαιο κατά των περιορισμών του ανταγωνισμού, στο προσκήνιο βρίσκονται και εδώ συμφέροντα συλλογικής φύσεως, δηλαδή ομόροπα συμφέροντα αορίστου αριθμού καταναλωτών ή ομάδων καταναλωτών, γεγονός το οποίο ευνοεί τη διοικητική επιβολή. Συνεπώς, η ανάμειξη της Διοίκησης στην επιβολή των κανόνων του Ν. 2251/1994 εξηγείται με βάση το καθήκον του Κράτους να μεριμνά για το συμφέρον των καταναλωτών, του οποίου η φροντίδα αποτελεί προϋπόθεση εκ των ων ουκ άνευ για την εύρυθμη

και αποδοτική λειτουργία του μηχανισμού της αγοράς και την πραγμάτωση των οικονομικών και κοινωνικών στόχων του. Παρά όμως τις παραπάνω αποδοχές είναι δεδομένο ότι οι διατάξεις του εν λόγω νομοθετήματος δεν εντάσσονται στο περιβάλλον του δημόσιου δικαίου αλλά ο κύριος κορμός του εντάσσεται ομαλά στο σύστημα του ιδιωτικού δικαίου, καθιστώντας όσο πιο ουσιαστικές στην πράξη τις αρχές της ιδιωτικής αυτονομίας και της ατομικής ανάληψης ευθύνης.

Μια από τις βασικότερες ευθύνες που καθιερώνονται στον νόμο για την προστασία του καταναλωτή θεσπίζεται στο άρθρο 6 Ν. 2251/1994 και αφορά την ευθύνη του παραγωγού ελαττωματικών προϊόντων. Τα γενικά χαρακτηριστικά της ευθύνης είναι η πρόκληση ζημιών από το ελάττωμα του προϊόντος που υποχρεώνει τον παραγωγό σε αποζημίωση. Η έννοια του προϊόντος είναι εξαιρετικά ευρεία και περιλαμβάνει κάθε κινητό πράγμα, το οποίο ο άνθρωπος κατασκευάζει ή περισυλλέγει. Προϊόν δεν είναι το άυλο αγαθό, όπως η υπηρεσία από κάποιο γιατρό. Ως ελαττωματικό προϊόν νοείται αυτό που δεν παρέχει την προβλεπόμενη απόδοση για τις προδιαγραφές του ή την ευλόγως αναμενόμενη ασφάλεια ενόψει όλων των ειδικών συνθηκών. Το είδος της ευθύνης είναι γνήσια αντικειμενική, δηλαδή γεννιέται ανεξάρτητα από το πταίσμα του υπόχρεου. Δεν ενδιαφέρει δηλαδή την απόδοση αποζημίωσης εάν ο παραγωγός προκάλεσε υπαιτιώς, γνώριζε ή από αμέλεια αγνοούσε το ελάττωμα. Αντικείμενο της αποζημίωσης δεν είναι η αποκατάσταση του συνόλου των ζημιών που ενδέχεται να προκαλέσει το ελάττωμα του προϊόντος. Οι υλικές δηλαδή ζημιές αποκαθίστανται μόνο εφόσον προκλήθηκαν σε περιουσιακό στοιχείο άλλο πέρα από το ίδιο το προϊόν, σε περιουσιακά στοιχεία που προορίζονται από την φύση τους και πραγματικά χρησιμοποιήθηκαν από τον ζημιωθέντα για προσωπική χρήση ή κατανάλωση και τέλος εάν υπερβαίνουν τα 500€. Με το άρθρο 6 θεσπίζεται και η αποζημίωση του δικαιούχου λόγω ηθικής βλάβης, μη καθιστώντας απαραίτητη την αναδρομή στην γενική διάταξη του άρθρου 914 ΑΚ για την αδικοπρακτική ευθύνη. Τέλος, οι περιουσιακές ζημιές που μπορεί να προκλήθηκαν από σωματικές βλάβες ή θάνατο καλύπτονται πλήρως βάσει των άρθρων 928 και 929 του Αστικού Κώδικα.

Συνήθως δεν θεσμοθετείται και δεν υπάρχει υπαιτιότητα στο πρόσωπο του πωλητή. Εφόσον πλέον τα περισσότερα προϊόντα παράγονται μαζικά ο

πωλητής αδυνατεί να γνωρίζει, συνήθως δικαιολογημένα, το ελάττωμα του συσκευασμένου ή τεχνικά περίπλοκου προϊόντος, όπως παραδείγματος χάρη κάποιου μηχανήματος. Εάν λοιπόν δεν προκαλέσει ο ίδιος υπαίτια το ελάττωμα, όπως θα μπορούσε να συμβεί εάν αποθήκευε σε ζεστό χώρο γαλακτοκομικά προϊόντα, τότε η δικαιολογημένη άγνοια αποκλείει το ππαίσμα και συνεπώς την ευθύνη για αποζημίωση. Επομένως, εάν ασκηθεί εναντίον του μια αγωγή για αποζημίωση θα απορριφθεί ως ουσία αβάσιμη. Το ίδιο όμως φαίνεται να συμβαίνει και με την ευθύνη του παραγωγού. Με την ανάπτυξη της βιομηχανίας και με την χρήση κυρίως μηχανημάτων για την παραγωγή είναι δύσκολο έως απίθανο να αποδειχθεί η υπαιτιότητα, στο πρόσωπο του παραγωγού, καθώς η διαδικασία παραγωγής είναι πλέον απρόσιτη από τρίτους. Έτσι και αυτή η αγωγή θα απορριπτόταν ως ουσία αβάσιμη. Επειδή όμως ο καταναλωτής βρίσκεται σε δυσμενέστερη θέση από τον παραγωγό και ο παραγωγός πορίζεται τα οικονομικά οφέλη από την παραγωγική διαδικασία και αν αποζημιώσει τον δικαιούχο είναι σε θέση να καταλείψει τις δαπάνες ευκολότερα. Επειδή όμως η παράνομη και υπαίτια συμπεριφορά δεν μπορεί να αποδειχθεί εύκολα στρεφόμαστε για την καθιέρωση της ευθύνης στην αδικοπρακτική. Ο παραγωγός που δεν λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα για την οργάνωση της και θέτει σε κυκλοφορία ελαττωματικά προϊόντα παραβιάζει τους άγραφους κανόνες ασφάλειας των συναλλαγών, και υπό την έννοια αυτή παρανομεί κατά το άρθρο 914 ΑΚ. Φαίνεται όμως ότι το πρόβλημα της απόδειξης του παρανόμου και της υπαιτιότητας παραμένει. Την λύση όμως δίνει η νομολογία αλλάζοντας το βάρος απόδειξης. Σύμφωνα λοιπόν με τα ελληνικά δικαστήρια, εάν ο ζημιωθής αποδείξει ότι ζημιώθηκε από ελάττωμα του προϊόντος, και αφού ο παραγωγός γνωρίζει καλύτερα από τον καθένα, εφαρμόζεται η θεωρία των σφαιρών, και πρέπει ο εναγόμενος παραγωγός να αποδείξει τα περιστατικά που λαμβάνουν χώρα στον χώρο παραγωγής, η υπαιτιότητα και το ππαίσμα τεκμαίρονται. Τώρα είναι η σειρά του παραγωγού να ανταποδείξει ότι το ελάττωμα δεν οφείλεται σε παράνομη ή υπαίτια συμπεριφορά του ίδιου ή των προσώπων για τα οποία ευθύνεται σύμφωνα με το άρθρο 922 του Αστικού Κώδικα.

Είναι φανερό λοιπόν ότι η προστασία του καταναλωτή αποτελεί ένα περίπλοκο και σε πολλές περιπτώσεις κακώς δομημένο σύστημα δικαίου, το

οποίο περιέχει πολλά νομοθετήματα, νομολογία, η οποία προσπαθεί να περιορίσει τις αντιφάσεις των νομοθετών, στις οποίες υπέπεσαν, προσπαθώντας να ενσωματώσουν τις γοργά αναπτυσσόμενες οδηγίες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αλλά και πολλά όργανα τα οποία κάνουν συνεχή προσπάθεια να ανταποκριθούν το καθένα στον ρόλο που του αντιστοιχεί. Με τις τροποποιήσεις που συνεχώς λαμβάνουν χώρα πρέπει να δημιουργηθεί μια ολοκληρωμένη και κωδικοποιημένη νομοθεσία για την προστασία του καταναλωτή, η οποία οφείλει να γίνει το συντομότερο δυνατό βάσει αποτελεσματικών νομοτεχνικών κριτηρίων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αλεξανδρίδου Ε.: Δίκαιο προστασίας του καταναλωτή ελληνικό και κοινοτικό
- Βενιέρης Ι. : Η αξίωση αποζημίωσης καταναλωτή λόγω ηθικής βλάβης σύμφωνα με τον Νόμο 2251/1994
- Αλεξανδρίδου Ε. : Αθέμιτος ανταγωνισμός και προστασία καταναλωτή
- Καζάκος Α. : Αστικό Δίκαιο, οικονομία της αγοράς και προστασία των καταναλωτών
- Κοτσίρης Λ. : Η έννοια του καταναλωτή
- Καρακώστα Ι. : Δίκαιο προστασίας καταναλωτή, Ν. 2251/1994, 3^η έκδοση, 2016